

Ментальні карти можуть створюватися як в електронному вигляді за допомогою спеціальних програм та он-лайн сервісів, так і на папері. Якість і ефективність ментальних карт можна покращувати за допомогою кольору, малюнків, символів і аббревіатур, а також за допомогою додання карті тривимірної глибини, що дозволяє підвищити цікавість, привабливість, оригінальність і ефективність карти розуму. А це дозволяє збільшити творчі здібності при створенні і подальшому використанні карт, генеруванні ідей і покращує запам'ятовування інформації, що міститься в карті.

Отже, ментальні карти з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності дозволяють графічно подати навчальну інформацію, що допомагає чіткіше визначати ключові поняття і зв'язки між ними. При цьому знижується імовірність пропуску або неправильної інтерпретації важливих понять. Вони є проміжним етапом на шляху від одновимірного лінійного логічного мислення, крізь латеральне мислення до багатовимірного, необмеженого мислення, і, відповідно, зручною технікою для структуризації навчальної інформації у візуальній формі.

Лабузна Л.В., завідувач обласних та м. Житомира курсів удосконалення керівних кадрів 3-ї категорії;

Куделькіна Т.В., викладач НМЦ та БЖД Житомирської області

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Важливим завданням освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої, конкурентоспроможної на сучасному ринку праці особистості.

Нова парадигма освіти зумовила оновлення фахової освіти, що відбувається у країнах близького і далекого зарубіжжя. У державних документах наголошується на формуванні нової генерації педагогічних кадрів, підготовленої до якісного забезпечення освітніх потреб особистості, розвитку її інтелектуального та культурного потенціалу. На думку вчених, основними проблемами, з якими зустрічатимуться педагоги у цьому тисячолітті, є:

- постійне удосконалення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів;
- самостійна постановка й вирішення творчих і дослідницьких завдань;
- безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання та новими технологіями вітчизняного і зарубіжного досвіду;
- розв'язання професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок у таких суміжних із педагогікою наук, як психологія, медицина, економіка, правознавство та ін.;

➤ робота в єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі.

Ми погоджуємося з думкою Р.І. Богдана, що «вирішення цих проблем в сучасних умовах вимагає від викладача високої професійної компетентності, глибокого усвідомлення особистісно-орієнтованої освіти, творчого підходу до організації навчально-виховного процесу, високого рівня інтелігентності, духовно-морального потенціалу, комп'ютерної грамотності, володіння іноземними мовами, здібностей до безперервної освіти».

Проблеми професіоналізму викладача, його педагогічної майстерності стають дедалі більш значущими у теорії та практиці професійного розвитку педагога (викладача). Професійна компетентність вчителя (викладача) є складовою ефективною педагогічної діяльності та основним компонентом педагогічної майстерності.

В.О. Сухомлинський писав: «Професіоналізм людини в будь-якій сфері діяльності багато в чому залежить від рівня сформованості її майстерності. В педагогічній діяльності майстерність є важливим чинником ефективності навчально-виховної роботи, передумовою «творіння людини».

Педагогічна майстерність – це високе мистецтво навчання і виховання, що постійно удосконалюється. Підвищення педагогічної майстерності доступне кожному педагогу (викладачу), воно відбувається за рахунок розширення ключових компетенцій, що складають основу структури професійної компетентності педагога (викладача): методична компетенція, інноваційна компетенція, інформаційна компетенція та інформативна.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що педагогічна майстерність – вияв високого рівня педагогічної діяльності.

Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Розглядається як вияв власного «Я» у професії, як самореалізація особистості вчителя в педагогічній діяльності, тому визначається як вища, творча його активність, що передбачає доцільне використання методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання.

Не стоїть остеронь від освітніх реформ Житомирський Навчально-методичний центр цивільного захисту. Протягом останніх років зросли вимоги до рівня проведення занять з дорослою аудиторією. Виріс рівень освіти та загального розвитку слухачів, що робить необхідним використання нових інтерактивних методів проведення занять як викладачами, так і майстрами виробничого навчання. Знання, отримані на курсах, повинні носити більш практичний характер, наближений до вирішення конкретних питань у різноманітних надзвичайних ситуаціях, прийняття рішень щодо подолання тієї чи іншої проблеми.

Використання різноманітних методів навчання як спосіб спільної роботи викладача і слухачів дає можливість краще засвоювати знання, уміння,

навички; відбувається психологічна підготовка слухачів до дій в умовах різноманітних надзвичайних ситуацій.

До інноваційних методів навчання відноситься і кейс-метод або метод ситуаційних вправ, який є інтерактивним методом навчання, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем.

Кейс – це події, які реально відбулися в певній сфері діяльності й які автор описав для того, щоб спровокувати дискусію в навчальній аудиторії, підштовхнути студентів, слухачів до обговорення та аналізу ситуації, до прийняття рішень.

Акцент навчання переноситься не на оволодіння готовими знаннями, а на їх вироблення, на співпрацю слухача і викладача. Звідси принципова відмінність методу case-study від традиційних методик.

Результатом застосування методу є не тільки знання, але і навички професійної діяльності.

Технологія методу полягає в наступному: з урахуванням певних правил розробляється модель конкретної ситуації, яка має місце у реальному житті й відображає той комплекс знань і практичних навичок, які слухачам потрібно отримати; при цьому викладач виступає в ролі ведучого, який генерує питання, фіксує відповіді, підтримує дискусію, тобто є посередником у процесі співпраці.

Позитивною стороною методу ситуаційного аналізу є не тільки отримання знань і формування практичних навичок, але і розвиток системи цінностей слухачів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світовідчуття.

У методі case-study долається класичний дефект традиційного навчання, пов'язаний із «сухістю», неемоційністю викладу матеріалу – відповідним чином організоване обговорення кейса може нагадувати театральну виставу.

Метод case-study (метод ситуаційного аналізу) – інструмент, який дозволяє застосувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Метод сприяє розвитку у слухачів самостійного мислення, уміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловити свою.

Суть навчання методом case-study полягає в тому, що кожен пропонує варіанти, виходячи зі знань, наявних у нього, практичного досвіду та інтуїції.

До переваг методу case-study можна віднести:

- отримання навичок вирішення реальних проблем, можливість роботи групи на єдиному проблемному полі, отримання навичок роботи в команді;
- отримання навичок презентації, проведення прес-конференції;
- уміння формулювати питання, аргументувати відповідь.

Питання використання новітніх технологій у навчальному процесі постійно вивчається викладачами Центру. Втілення у навчальний процес

нових форм, методів проведення занять є запорукою удосконалення, педагогічної майстерності викладачів Центру.

Лептуга О.К., доцент кафедри мовної підготовки соціально-психологічного факультету Національного університету цивільного захисту України

«ДИХАННЯ» ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД

Застосування інтерактивних методів у навчальному процесі – це вже не ініціатива викладача, а його обов'язок. На нашу думку, без повсякчасної взаємодії з аудиторією знання засвоюються неефективно. Це підтверджується і проведеними дослідженнями. Так, створена Національним тренінговим центром (США) «піраміда навчання» демонструє такий середній відсоток засвоєння знань: лекції – 5%; читання – 10%; відео- та аудіоматеріали – 20%; демонстрація (візуалізація) – 30%; дискусійні групи – 50%; практичні дії – 75%; взаємонавчання, миттєве застосування знань на практиці – 90%.

Повсякчас ми стикаємося із ситуацією, коли викладач на заняттях працює, «дихає», натомість студенти чи курсанти лише за цим спостерігають. Відповідно теоретичні відомості й практичні навички засвоюються значно гірше, ніж якби аудиторія «дихала» разом із їх носієм.

Для ефективного навчання «дихати» потрібно почергово, за принципом «подихав сам, дай подихати іншому». Отже, «дихання» – це інтерактивний метод, що передбачає періодичну почергову взаємодію викладача та студентів під час практичних і лекційних занять. Переключення активності від оратора до аудиторії й навпаки дозволяє уникнути пасивності у сприйнятті навчального матеріалу та об'єктивніше оцінювати знання й уміння студентів (курсантів).

Як же змусити «дихати» аудиторію? Для досягнення цього ефекту варто застосовувати інтерактивні методи. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх його учасників. Це співнавчання, коли студенти (курсанти) і викладач є рівноправними та рівнозначно зацікавленими в позитивному результаті навчання.

Основні методичні принципи «дихання» як інтерактивного методу:

- ретельний підбір теоретичної бази та конкретних практичних прикладів;
- постійний візуальний контакт з аудиторією (оптимальна кількість учасників – 25 осіб);
- викладач у ролі не ментора, а модератора;
- використання технічних засобів: презентацій, роздаткових матеріалів, навчальних фільмів, тестів тощо;